

בעניין :

**עמותת אומ"ץ - אזרחים למען מנהל תקין, צדק חברתי ומשפטי
עמותת רשומה בישראל ע"ר מס' 580410967
שכתובתה: רח' לבונטין 12, תל אביב 61201**

ע"י ב"כ עוה"ד בעז ארד
מרחי רמב"ן 32 ירושלים 92268
(טל: 02-5662211 פקס: 02-5666222)

העותרת

נגד

**1. ועדת הכנסת
הכנסת ירושלים**

**2. יושב ראש ועדת הכנסת
הכנסת, ירושלים**

**3. ח"כ צאלח טריף
הכנסת, ירושלים**

המשיבות

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

מוגשת בזה עתירה למתן צו על תנאי כנגד המשיבים 1 ו-2, המורה להם לבוא וליתן טעם, מדוע לא תתכנס המשיבה 1 בכל ההקדם וללא דחיות נוספות, לדון בהשעיתו של המשיב 3 ממשרתו כחבר הכנסת, עד למתן פסק דין סופי בערעורו על הרשעתו בעבירות שוחד, מירמה והפרת אמונים, וכן מדוע לא תפעל המשיבה 1 על פי הסמכות הנתונה לה בסעיף 42ב (א) **לחוק יסוד: הכנסת**, לדון ולהחליט בהצעה להשעות את המשיב 3 מחברותו בכנסת, בשל הרשעתו בעבירות שוחד, מירמה והפרת אמונים, כפי שיפורט להלן בעתירה זו. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו-ביניים, לפיו על המשיב 3 להימנע מכל פעולה כחבר הכנסת, לרבות השתתפות, כחבר הכנסת, בדיוני ועדה מועדות הכנסת, כל עוד לא הצהיר אמונים, כמתחייב לפי סעיף 15 **לחוק יסוד: הכנסת**.

כן יתבקש כבוד בית המשפט לחייב המשיבים בהוצאות העתירה.

ואלה נימוקי העתירה:

1. העותרת הינה עמותה שבין מטרותיה לפעול למען מינהל תקין, טוהר המידות ברשויות השלטון, ולמען ביעור נגע השחיתות בישראל.

2. המשיב 3 הורשע על ידי בית משפט השלום בראשון לציון, במותב תלתא, בעבירות שוחד, מרמה והפרת אמונים, בכך שנתן שוחד לראש מינהל האוכלוסין במשרד הפנים, לשעבר, רפאל כהן, על מנת שזה יפעל לסייע במתן אשרה לשהיית קבע בישראל, לחברו של המשיב 3, אחד חוסני בדראן. בפסק הדין המרשיע נקבע כי במועד כלשהו בחודש דצמבר 1999, נתן המשיב 3 לעובד הציבור הנ"ל שוחד בסך של 2000 דולר, במזומן, בהיפגשם בחשאי תחת גשר בכביש ירושלים – תל אביב, בעת היות המשיב 3 חבר הכנסת. בית משפט השלום לא נתבקש לקבוע כי מעשים בהם הורשע המשיב 3 יש קלון, משום שבעת שהורשע ונגזר דינו לא היה חבר הכנסת. המשיב 3 נידון למאסר, אותו ירצה בעבודות שירות. המשיב 3 עירער על הרשעתו לבית המשפט המחוזי בתל אביב. ערעורו תלוי ועומד.

3. בעת שהמשיב 3 עבר העבירה בה הורשע, כאמור, היה הוא חבר הכנסת. לאחרונה שב והיה לחבר הכנסת מטעם סיעת העבודה, לאחר שנתפנה מקומו של חה"כ אברהם בייגה שוחט שפרש מן הכנסת. בעקבות כך נתבקש בית המשפט המחוזי, הדין בערעור המשיב 3, על ידי היועץ המשפטי לממשלה, לקבוע, כי יש עם העבירות בהן הורשע המשיב 3, קלון.

4. סעיף 42ב לחוק יסוד: הכנסת, קובע :

42ב. השעיה

(א) חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית, רשאית ועדת הכנסת, על פי הצעת כל חבר הכנסת, להשעותו מכהונתו כחבר הכנסת למשך הזמן שפסק הדין אינו סופי.
(ב)...

(ב1) הוראות סעיף זה יחולו גם על חבר הכנסת שהורשע בעבירה כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב) לפני היותו חבר הכנסת.

(ג) ועדת הכנסת לא תחליט לפי סעיף זה אלא לאחר שניתנה לחבר הכנסת הזדמנות להשמיע את דברו.

5. על פי בקשת חבר הכנסת רשף חן, אמורה היתה המשיבה 1 לדון בהשעייתו של המשיב 3 בישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום 21.11.05, ואולם המשיב 2 הודיע כי הנושא לא יועלה לדיון באותה הישיבה.

6. לעותרת נודע כי לפני ישיבת המשיבה 1 מיום 21.11.05, ניתנה ע"י היועצת המשפטית לכנסת חוות דעה, שקבעה, בין השאר, כי אין מניעה שהמשיב 3 ימלא את מישרתו כחבר הכנסת וישתתף בהצבעות במליאת הכנסת, אף שלא הצהיר אמונים (להלן: חוות הדעה). נוכח חוה"ד, ולאחר שהמשיב 3 הודיע למשיבה 1 כי לא יצהיר אמונים ולא ישתתף בישיבות הכנסת עד אשר יסתיים משפטו (אם כי יוסיף למלא מישרתו כחבר הכנסת ולא ישעה עצמו), ומאחר שלמחרת, ה-22.11.05, אמור היה להיפתח הדיון בערעורו של משיב 3 בבית המשפט המחוזי בתל אביב, החליט המשיב 2 כי ועדת הכנסת לא תדון, לעת הזו, בהצעה להשעות את המשיב 3. הדיון בערעור לא תם ביום 22.11.05, ולפיכך שב חה"כ רשף חן ופנה למחרת היום למשיב 2 בדרישה לכנס את המשיבה 1 לדון בהצעה להשעות את המשיב 3, אך המשיב 2 טרם נענה לדרישה ואף נמנע מלהודיע מתי בדעתו לעשות כן.

7. ככל הידוע לעותרת, ביקש היועץ המשפטי לממשלה, ביום 22.11.05, מבית המשפט הדין בערעורו של המשיב 3 כאמור, לקבוע כי בעבירות בהן הורשע יש קלון.
8. העותרת תטען כי המשיבים 1 ו/או 2 הפעילו את שיקול דעתם בחריגה מסמכותם ו/או באופן בלתי סביר, בכך שנמנעו מלקיים הדיון בהצעה להשעות את המשיב 3 מחברותו בכנסת, ובכך שהמשיבה 1 לא הפעילה סמכותה להשעותו על פי סעיף 42ב(א) לחוק יסוד: הכנסת. הסמכות הנתונה לוועדת הכנסת לפי סעיף 42ב(א) לחוק יסוד: הכנסת, אף שככלל סמכות שברשות היא, צריכה להיות מופעלת בסבירות. על ועדת הכנסת מוטלת חובה להפעיל את שיקול הדעת המסור בידיה לצורך הפעלת סמכותה הני"ל בסבירות ובשים לב לתכלית החקיקה.
9. העותרת תוסיף ותטען, כי מקום שחבר הכנסת הורשע בעבירה פלילית, מסוג שוחד ומרמה, בנסיבות מחמירות ביותר, שיש בהן פגיעה בסדרי השלטון ובאמון הציבור ברשויות השלטון בכלל, וברשות המחוקקת בפרט, הופכת הסמכות שלפי סעיף 42ב(א) לחוק יסוד: הכנסת לסמכות חובה. לפיכך, היה על ועדת הכנסת לקיים הדיון בהשעייתו של המשיב 3 מוקדם ככל האפשר, ולהימנע מדחיית הדיון, בלא שנקבע עדיין מועד אחר לקיומו, משיקולים זרים ובלתי רלוונטיים.
10. העותרת תטען כי על ועדת הכנסת היה לשקול אם הסמכות שבידיה לפי סעיף 42ב(א) לחוק יסוד: הכנסת, סמכות חובה או רשות היא, על פי מבחן האינטרס הציבורי. במקרה הנידון, מקרהו של המשיב 3, אין מדובר בעבירות קלות, אלא בעבירות חמורות ביותר, שיש להן זיקה הן לטוהר המידות והן לפגיעה בסדרי השלטון. על ועדת הכנסת היה לשקול את הפגיעה הצפויה באמון הציבור בכנסת בשל כך שאדם שהורשע בעבירות חמורות מוסיף להחזיק במשרתו כחבר הכנסת.
11. העותרת תטען עוד, כי התכלית החקיקתית, שביסודו של סעיף 42ב(א) לחוק יסוד: הכנסת, הינה מניעת החברות בכנסת ממי שהורשע בפלילים, אף אם פסק הדין אינו סופי. שיקול הדעת, שהופקד על ידי המחוקק בידי ועדת הכנסת, הינו שיקול דעת מוגבל. נוכח חומרת העבירות בהן הורשע המשיב 3, ואופיין, הנושא עימו קלון במובהק, הימנעות ועדת הכנסת מהפעלת שיקול דעתה ו/או סמכותה לפי סעיף 42ב(א) לחוק יסוד: הכנסת, ודחיית הדיון בהצעה להשעות את המשיב 3 מבלי שנקבע מועד אחר לדון בה, לוקה בחוסר סבירות קיצוני, סותרת את כוונת המחוקק ונגועה בחוסר סמכות, שהרי אין הועדה מוסמכת להימלט מחובתה להפעיל שיקול דעתה, ללא כל שהיות ודחיות, בנסיבות שתוארו לעיל.

12. הצהרתו של המשיב, שלפיה יוסיף למלא משרתו כחבר הכנסת אך יימנע, כל עוד לא הסתיים הדיון בערעורו האמור, מלהצהיר אמונים ולהשתתף בישיבות הכנסת, עומדת בניגוד לחוק יסוד: הכנסת.

13. הימנעות מהצהרת אמונים אין משמעה כי המשיב 3 אינו ממלא, כביכול, את משרתו כחבר הכנסת, ואין הימנעות זו צריכה או יכולה לשמש טעם שלא להשעותו. לפי סעיף 15 לחוק יסוד: הכנסת, חייב כל חבר הכנסת להצהיר אמונים. סעיף 2 לחוק הכנסת, תשנ"ד – 1994 קובע כי חה"כ שלא נכח בישיבת הפתיחה, או שהיה לחבר הכנסת לאחר מכן, יצהיר את הצהרת האמונים בישיבה הראשונה שבה הוא נוכח. המחוקק ציווה, איפוא, כי הצהרת האמונים תיעשה סמוך ככל שניתן לתחילת כהונתו של חבר הכנסת. ההימנעות מהצהרת אמונים כל עוד תלוי ועומד ערעורו של המשיב 3, אין בה להקהות את הפגיעה בכבודה של הכנסת, בשל כל שעבריו מורשע מכהן בה. להיפך, דחיית הצהרת האמונים למועד לא ידוע, יש בה משום זלזול בהצהרת האמונים, שמפאת חשיבותה נקבעה בחוק יסוד: הכנסת, ולא בדבר חקיקה רגיל

14. אשר על כן, תטען העותרת כי החלטת המשיב 2 שלא לדון מיד ובמועד המוקדם האפשרי בהצעה להשעות את המשיב, בהסתמך על הצהרתו האמורה והריקה מתוכן של המשיב 3 כאמור לעיל, נגועה בשיקולים זרים, שלא נועדו אלא לאפשר למשיב 3 להמשיך ולהיות חבר הכנסת, חרף הרשעתו בפלילים.

15. בשל הימנעותה של המשיבה 1 מלדון בהשעייתו של המשיב 3, ועקב דחיית הדיון בנושא זה לזמן לא ידוע, נוצר מצב לא נסבל, הנוגד את חוק יסוד: הכנסת. המשיב 3 עודנו חבר הכנסת, אף שלא הצהיר אמונים. מאחר שלפי הצהרתו של המשיב 3 אין בכוונתו להצהיר אמונים כל עוד ענין הרשעתו תלוי ועומד בערעור, אין הוא יכול להשתתף בישיבות הכנסת, שהרי יהא עליו להצהיר אמונים בישיבת הכנסת הראשונה בה ישתתף. וכך, בעוד אין המשיב 3 משתתף ומצביע בישיבות מליאת הכנסת, אין איש מונע ממנו לעסוק בפעילות פרלמנטרית אחרת, אף שלא הצהיר אמונים.

16. לא זו בלבד, אלא שבשל הימנעות המשיבה 1 מהפעלת סמכותה ושיקול דעתה, פועלת הכנסת בהרכב חסר. העותרת טוען כי הכנסת אינה יכולה לפעול בהרכב חסר, משל היתה קבוצת כדורגל, שאחד משחקניה הורחק ב"כרטיס אדום". עקרון קונסטיטוציוני זה קבוע בסעיף 43(ב) לחוק יסוד: הכנסת, ולפיו אין מקומו של חבר הכנסת, שחברותו הושעתה לפי סעיף 42ב, נותר פנוי עד שיחזור חבר הכנסת המושעה למלא את משרתו. במצב הדברים הנוכחי, נוכח "השעיה עצמית" שגזר המשיב 3 על עצמו, מנטילת חלק בישיבות הכנסת, וכתוצאה מאי הפעלת שיקול הדעת על ידי המשיבה 1, הושעתה חברותו של המשיב 3 בכנסת דה – פקטו, מבלי שנתקיימה מיצוות המחוקק שבסעיף 43 (ב) לחוק יסוד: הכנסת.

17. העותרת תטען כי מצב בו, למעשה, פועלת הכנסת בהרכב של מאה ותשעה עשר חברים, סותר אף את סעיף 3 לחוק יסוד: הכנסת.

18. העותרת תטען כי במצב הדברים הקיים מן הדין ומן הצדק ליתן צו על תנאי המורה למשיבים 1 ו-2 לבוא ולנמק מדוע לא תכונס המשיבה 1 לאלתר לדון בהצעה להשעות את המשיב 3 מחברותו בכנסת.

כן יהא זה מן הדין ומן הצדק כי יינתן צו ביניים לפיו על המשיב 3 להימנע מכל פעולה כחבר הכנסת ו/או משימוש בכל זכות מזכויותיו של חבר הכנסת, כל עוד לא הצהיר אמונים כחוק.

בעז ארד, עו"ד
ב"כ העותרת

ע151223
א.ל